

Z E M P L É N.

Társadalmi és szépirodalmi közlöny.

(Megjelenik minden vasárnapon.)

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt 50 kr.
Bérmintelen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Egyes szám ára 20 kr.
A nyilatkozat minden garandó sor díja 20 kr.

HIRDETÉSI DÍJ:
Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 1 kr.
Kiemelt, díszbetűk s körzettel ellátott hirdetésekért természetesen minden centiméter után 3 kr. számítatik.
Állandó hirdetéseknek kedvezmény nyújtatik.
Hirdetéseket a „Zemplén” nyomdájába küldendők.

Otthon.

Ott vagyok, a hol születtem. Egy kedves, régi magyar városkában. A nép ősi protestáns erényekkel és erős hittel ékeskedik. Ünneptartó, templomjáró, zsolttáros emberek ezek kicsitől-nagyig.

Szegény, jó atyám!... szigorúan megkövetelte a vasárnapnak és ünnepeknek megtartását. Sem a családtagoknak, sem a cselédségnek ilyenkor dolgozni nem volt szabad. Vártuk a harangozást s mentünk szépen a templomba. Ha valamelyikünk huzódni próbált: felnyitotta az öreg kapcsos bibliát s elénkbe tartotta Mózes II. könyvét, ott a hol ez van: „Megemlékezzél hogy a szombat napot megszenteljed!”

Most is — mint régen — ünnepiesen felöltözöm. Indulok a templomfelé. De mi más világ ez! Az emberek vasárnap daczára munka-eszközeikkel jönnek velem szembe; szurkosan, szenyesen hordják a gabnát szénát és más terményt hazafelé. A boltok nyitva, a városházába ki s be járnak az ügyes-bajos emberek! A templomba csak egy-két öreg anyó szállingózik; a pap a templom kerüléséről s az ünnep nem tartásról prédikál.

Itt más világ van. Talán nem is ott vagyok, a hol születtem. Eszembe jut az 1868. évi 53. törvényczikknek az ünnepek és vasárnapok megtartása iránt való intézkedése. Eszembe jut az 1879. évi XL. t. cz. 52 §-a, melyig szól; „a ki az 1868. LIII. t. cz. 19 §-ának az ünnep és vasárnapokra vonatkozó intézkedéseit megszegi: száz frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.”

Csakugyan más világ van. Az ösök idejében elég volt a Biblia, hogy a rend megtartassék, most büntető törvény kell s az sem elég.

Az ember anyagból és szellemből áll, ehez képest anyagi és szellemi dolgok eléré-

sére törekszik. Az anyagiak hajhászatára nem elég hat nap, a szellem fejlesztésére szánt hetediket is elorozzák, a világi gyönyörűségek fokozására fordítják.

Valóban mindenképp felfordult kort élünk. A ki rendet tart, a ki becsületes, vallásos, munkás: azt kinevetjük, guny tárgygyá teszünk. A ki igazi szorgalom utján és nem csellegásokkal akar eljutni egy szép, nemes célhoz: az, majd ha agyon küzdötte magát, rideg és kétségbe ejtő valóra ébred: belátván, hogy a mi célhoz visz: az a hűhó és a lárma.

Az emberiség kavargó a világűrben, az élet szinpadán. Most a ferdék, az álok vannak felülre kerekedve s az egész művelt társadalom ferdét, hamisat mutat. A külszin megcsalja a többséget s uralomra jut a léhaság. Most a léhaság korát éljük. Templom, iskola, közügy: mind semmi. Korcsma, bordélyház, proletárság: ezek a főek, ezek a mindenek előtt valók. Adóra tisztességre nem jut. Dáridóra, luxusra lenni kell. Az árverési hirdetés ott függ a városház kapuján s az adós földrengető lakomákkal fogadja a hitelezők seregét.

A régi római birodalom elsatnyult urinál s a fanatikus török basáknál voltak ilyen se istennek se embernek nem tetsző állapotok, de mint a költő megjósolta — az ilyen állam ledől s rabigába görbed.

Szegény, jó magyar nép! csak maradj meg te a derék dolgokban őseid nyomdokán. Légy inkább barbárnak, elmaradottnak csufolt, csak féld az istent! tiszteld, szeresd felebarátodat; dolgozzál és imádkozzál.

Hát hova menjen a nagy városok kajáságaiban ellankadt ember felüdülni, ha már az egyszerű, becsületes, vidéki magyar nép is elzúllik; ha már annak is vasárnapja sincs?!

Magam vagyok, ... idegenben
Anyátlan gyermekem! —
Minden mi környez, oly kihalt,
Oly pusztá most nekem! ...

Nem is vágyom már semmire,
Atéltem édenem ...
Nem is kérek sors töled mást:
Engedj felejtenem! ...

(Sárospatak, 1881. halottak estjén.)

T.

Szemere-hagyományok

Szemere Miklós levele Kazinczy Gáborhoz.

Édes Gáborom! (Kelet nélkül.)

Vétség és folyosók, jó adag életuntság s még nagyobb adag rötség az oka, hogy neked e költeményt még februárius elején szándékozván küldeni, csak most küldöm — post festum cándálva. Ismered ugyan már, mert hallottam, hogy Andris testvéred megküldé, de nem lehetlen, hogy hibás leírással, kivált ha a Vas. ujság után, hol sajtóhibákkal adatott, van le írva.

Én hozzád igen is hosszan akarván most írni — s ime újra addig akarván, mignem e soraimat átadó pater loci-nk (Bálint József, igen jó, becsületes s eléggé értelmes ember!) szobámba toppan s kérdező: kész-e a levél? Vala pediglen levelem, azaz van: nem kész! De ime esküszöm neked feleségem legrégibb fejkötőjére, hogy a mint haza lépsz gyűlésetekről, kevés idő mulva (mennyi idő mulva? ki

Szép magyar legények, deli magyar lányok: csak öltözzetek fel szépen minden istenada vasárnapon. Menjete seregestől, hívogató harangszó mellett az isten házába. Hallgassátok meg a derék tiszteletes intő, buzdító szavait, hogy „adjátok meg az istennek, a mi az istené, és az embernek, a mi az emberé!”

Hadd találjalak én titeket ezután is mindig otthon s magam is hadd érezzem közöttetek magamat otthon.

Viski K. Bálint.

Levelezés.

S.-a.-Ujhely, nov. 1.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „tátra-vidéki” önk. tüzoltó-egyletek szövetsége Kassán 1881. okt. 29. és 30. án tartotta meg közgyűlését és tüzoltó-szerkiállítását. Sorrendje nyomtatásban eképp hangzott:

Október 28. és 29. én a vendégek ünnepélyes fogadtatása a pályaudvaron. 29. én délután 3 órakor a tüzoltó-szerkiállítás megnyitása s a kiállított tüzoltószerek megbirálása a „Lovarda” épületben (sörház-utca 6. sz.) Bemeneti-díj személyenkint 20 kr.

30. án reggel riadó. 8 órakor a kassai önkénytes tüzoltó-egylet s az Eisler-féle gyári tüzoltók öszgyakorlata a fő-utcai nagy laktanyán, d. e. 10 órakor a városház nagy termében közgyűlés, d. u. 1 1/2 órakor disz-ebéd a Schalkház nagyszállóda éttermében. — Disz-ebéd után a „Felső-magyarországi muzeum” megtekintése, este 5 órakor tüzi játék a Széchenyi ligetben és egy 4 köbméter nagyságú kőolajjal leöntött famaglyának vegyszerrel való oltása. (Kisérlet). Bemeneti-díj a ligetbe személyenkint 10 kr., este 7 órakor disz előadás a városi színházban és zene-estély a Schalkház szállodában.

A közgyűlés tárgyai:

1. A gyűlés megnyitása. 2. Elnöki jelentés. 3. Pénztárnoki jelentés. 4. A körületi statistikának bemutatása. 5. Jelentés a tüzoltók országos szövetségének működéséről. 6. A bíráló-bizottság jelentése a kiállításról. 7. A tüzoltók megsérüléseiről gyakorlatok és tűzvétszek alkalmával, vala-

birná azt megjósolni. Fáy Andrásnak fél év mulva válaszoltam, kintatva addig lelkiismeretem oly hegyes fogaitól, milyekkel egykor néhai Tatár kutyád sem birt) meglátogatandnak soraim Bánfalván.

Gyűlésetekre készültem; — nem mehetek! Egy az, hogy két folyosóm következtében (Ferencz bátyád ünnepélyén kaptam, látod, milyen áldozatokat hozok én a Kazinczyakért!) minden, de minden hajam — hol enyém volt, azt értem, mert felül el nem veheti töllem a sors hatalma — ki megy, — ment már is, sőt még barkóm is gyászos pusztulásnak indult s ez okból leborotváltam. Szépségem e csonkulásán kívül második főbb okom, hogy mult évben föl vett superintendens pénzből kölcsönöm kamatát még le nem tevém. Ezt „rösteltem.” Szegény most az eklefia! s ha a házasságba belebotlott poétának gyermekei felnőnek (már második lányom is ugyszólván) — költségét szaporitva. — jövedelme ellenben felére apad ez elkoldusító időszakban késik a kamattal! De majd csak meg lesz a kamat is, barkóm is kinő, hajam is kisarjadzik tán s akkor bizonyos lehets benne, hogy fölszedve sátorfámat: Miskolcot, Bánfalvát, Hamvát megkeresendem. Bár, Miska s ezt mondd meg neki nem érdemli, mert neki csakugyan irtam, (postakönyvecském tanulsága szerint 1. februárban) s nem válaszolt. Az ő levelében azt is mondam, hogy: pár nap mulva neked küldendem meg verseimet. Lám, — hogy akartam. — Bizony fáj, hogy nem lehetek most köztek. Képzem, ott találtam volna Miskát és Tóth Endrét is. Üdvözlöd öleve Lévayt s T. Endrét, — Miskát ne! — haragszom rá. Szerinte

TÁRCSA.

Emlékezés halottaimra.

Nem vágyom én már semmire,
Sivár e lét nekem!
Nem kérek én, sors töled mást:
Engedj felejtenem ...

A boldogság után, melyet
Végkép elveszíték —
A feledésnél — nem lehet —
Számomra nincs egyéb ...

Négyen valának ők, kiktől
Boldogságom eredt:
Angyal szép három kis fia,
S nőm mindenekfelett.

Három fiamból egyszerre
Kettő eltávozott:
Egekbe hivaták, vitték fel
Végkép az angyalok ...

Mamácskájok is elmenne,
Még ő is „elhagyott”!
De nem az égbe vitték őt,
Nem is az angyalok ...

mint azoknak megakadályozásáról. * Előadó Putsch Tóbiás. 8. Indítványok. 9. A jövő közgyűlés helye s idejének meghatározása. 10. A tisztviselők és választmány választása. *

Valóságban pedig következőleg folyt le.

A vendégek fogadtatása ha nem volt valami diszes, annak oka leginkább a rossz időnek tulajdonítandó, de a kassai önk. tüzoltó-egylet a tőle kitelhetőt megtette. Nem is annyira nekik, mint inkább Kassa város közönségének rójuk fel, hogy semmiben nem nyilvánította, miszerint a leghumanusabb intézmény megjelent képviselőit szívesen látja — s hogy a város ez alkalomból a legolcsóbb tüntetést, a házaknak lobogókkal való feldiszipítését sem teljesítette. De mit is lehetne Kassa város közönségétől ily irányban várni, — midőn polyglott elemei magok között a legcsekélyebb egyetértésben nincsenek. Voltak ugyan egyesek, kik a tüzoltó intézmény lelkes barátai, kik nemcsak megjelenésük által akarták a közönyt helyreütni, de mint szíves házi gazdák is valóban a legmelegebb magyar vendégszeretett tanusították, a hozzájuk beszélt tüzoltók iránt. Egyikét ezen szíves és magyar vendégszerető kassai polgárnak Repászki Károly urban mutatjuk be, kinek halánkat ezért a nyilvánosság útján kifejezni a legnagyobb örömünkre szolgál. De azt hiszem, hogy evvel a szíves házi gazdák névsora ki is lett meritve.

Délután megnéztük a tüzoltószert kiállítását. A kiállítást Benczur Géza egyleti alelnök nyitotta meg, rövid szavakkal jelezve, hogy bizony nem nagyon híres ez, de hát a tanusított közöny miatt jobbat nem lehetett előteremteni.

Bizony silány is volt az, Felső-Magyarország fővárosát tekintve, mert Seltenhoffer, a krompachi vashámor, Gutner Bécsből, Walzer Budapestről voltak csak a résztvevők, s az általuk kiállított csekély számú tárgyak és szerek — kivételével Seltenhoffer újabb szerkezetű szabaldalmazott 500 frtos hydrophorja és a krompachi vasgyár olcsó hydrophorjainak — említés nem érdemelnek.

Itt lettek az idegen tüzoltók szórakozásra meghíva, az iparkamara kaszinó helyiségébe.

A kiállítást rövid időn ott hagyták, nem csak a tüzoltók, de még az a 4—5 városi is, a kit közönyösségéből inkább talán a személyes ösmeretség rázott ki, mint az ügyiránti lelkesedés.

A kiállításról szólnak erőszerte, mindenki igyekezett volna valamit lelni, ahol idejét a színházig, illetve ösmerkedési estélyig eltöltse, de bizony az idő oly esős és hideg volt, hogy jól eset fedél alá kerülni s minthogy kassai „utvezetők“ nem volt, magunk között töltöttük el 7 óráig az időt.

Gerőfi társulata a „Kis herczeg“-et adta. Már előre örültünk, miután hallottuk, hogy Gerőfi társulatát a kassai közönség nagyon pártolja, hogy így legalább a színházban láthatjuk Kassa város közönségét együtt. S már reményünk sem volt jegyet kapni. Meglepetésünkre azonban a legjobb jegyek voltak kaphatók. A nagyon jól sikerült Kis herczeg előadása sem volt képes a kassai közönséget az idegen tüzoltók látni vágyása kielégítésére a színházba csalni. — Üres volt. —

Az ösmerkedési estély Schalkháznál, anynyiban mondható sikerültnek, mert ösmerősre

tett velem Lugossy is. Te semmirekellő professor s még semmirekellőbb pap! S még ő csodálkozik azon, ha sokára válaszolok neki!

Miskolczra járván mult tavaszon, hozzád is készültem, hiva Lévyt is magammal, de ő mondá, hogy Rimaszombatra mentél. Tehát csak Szentpéterig mentem.

De páterem sürget! most tehát isten veled! Átkozott vas toll! minduntalan kiszakitom veled papíromat, — tud vele a manó irni, — de magam faragni ludtollból röst vagyok. NB. örülsz e a németigéretnek? (ládd a ti Albertetek! mert tán fogsz rá emlékezni, mint bosszantott beneteket: Andrist s tégedet Berettön, midőn Zemplénben járt e tobákos. Hogy kinevettem bennem éltető reményeteket!) s nem jut-e eszedbe ilyenkor, az az mindannyiszor, valahányszor a r a v a s z valamit ígér, Rákóczy Zsigmond verse, Rákóczy Györgyhöz:

Ne higgy bátya! a németnek,
Akár mennyit hitegetnek;
Mert adna bár oly levelet.
Mint a kerek köpenyeged,
És pöcsétet ütne rája:
Mint a holdnak karimája,
Nincsen abban semmi virtus,
Verje meg a Jézus Krisztus!

szerető barátod:
Szemere Miklós.

Kazinczy Gábor levele Szemere Miklóshoz.

(Válasz az előbbi levélre, szintén kelet nélkül.)

Tisztelt barátom!

A superintendensi gyűlés alkalmával kezemhez adta tisz. Bálint lelkész ur nyájás soraidat s az utóbbi postávi vettem a 18-ikán kelteket is. Egy-

akadtunk Mányi Lajos, jelenben kütűnben szervezett zenekarában. Azonban a közönség részéről tapasztalt közöny, az elkészített asztalokat itt is üresen hagyta s csak nagy ügygyel-bajjal tudtunk úgy éjfélt után egy kassai urat „fogni“, a kivel egy pohár kocziást tehattunk, mert elmúlt volna az estély s mi „ösmeretlenek“ maradtunk volna.

A gyakorlat, mely az Eizler-féle gyári tüzoltókkal tartatott a nagy laktanyán, egyes elkerülhető közbejött akadálytól eltekintve kellőleg lett teljesítve. Ami annak lassúságát illeti s talán a nézők előtt feltűnhetett, az nem róvható és tudható be másnak, csak is az esős időnek. Ami pedig közbe-közbe helytelen fordult elő, azt talán annak kell betudni, hogy az egylet vezető parancsnoksága nincs jelenben betöltve.

Tíz óra után a szövetség közgyűlése tartott meg a városházán. Putsch Tóbiás szövetségi elnök megnyitván a gyűlést, az a fenti sorrendben 14 tüzoltó-egylet 120 megjelent tagja jelenléteben folyt le. A jövő 1883-ik évben tartandó szövetségi közgyűlés, Dobsina város közönségének kérelme méltányoltván, ott fog megtartatni. A tisztviselők megmaradtak, választmányi tagul még a s.-a.-ujhelyi önk. tüzoltó-egylet főparancsnoka választatván be.

Ezzel a gyűlés köszönetét fejezve ki Kassa város polgármesterének, azon szíveségért, hogy a tanácsstermet átengedni szíves volt, felszólott.

Mindnyájan készültünk a híres Schalkház díszbédjéhez, mely 1 és fél óraker vette kezdetét. Igaz, hogy magában a terem s az asztal diszes felszerelése jó benyomást tett, de megint csak azt kellett tapasztalni, hogy a megye alispánja, polgármestere, a helybeli lapok szerkesztői, Répászki építész s még két-három uri egyénen kívül csakis a tüzoltók s az egylet tisztviselői voltak jelen. A „francia étlap“ nem felelt meg a 2 frtos várakozásnak. Már ennél Ilaszevics ebédje kitűnőbb s jobb volt borkiállításunkon. Hát még az, hogy nálunk még is csak volt valami „szíveség“, a miből Kassán ugyan egy cseppet sem élveztünk. A hivatalos felköszöntők, Putsch Tóbiás a király és felséges családjáért mondvá kezdődtek meg. Schlosser rosnyói főparancsnok József főherczeg a magyarországi tüzoltók védnökét éltette, ifj. Farkas Lajos s.-a.-ujhelyi főparancsnok Kassa város szívesen látó polgárait, azok jelenlevő képviselőjét a polgármestert, Comáromi László alispán, a tüzoltó-egylet megjelent képviselőit, Székely Károly tokaji alparancsnok Keczer Miklós kassai főparancsnokot s végre ifj. Farkas Lajos Benczur Géza egylet alelnököt éltették.

Három óra után együttesen néztük meg a muzeumot, hol azonban csak rövid ideig lehetünk, mert az esős idő miatt sötét lett.

Délután 5 óraker „riadó“ fuvatván, ki mentünk a Széchenyi térre az oltás kísérletét megbirálni, de bizony ezzel nem nagy dicsőséget aratott a kassai egylet. A mit részben az időnek is lehet be tudni, de felrovandó a helytelen intézkedésnek is, hogy oly anyagot és akként alkalmaztak famáglyának, mely 1 1/2 órai gyújtási kísérlet után sem égett, úgy hogy a bírálat sikeres lehetett volna. Volt tüzijáték is, de az idő ennek nem kedvezvén, be mentünk a „dísz-előadásra.“

Gerőfi a „Titilla hadnagy“ operettet adatta elő, állítólag a kassaiak kívánatára. Megvallva, e

szere válaszolom meg; levél-hitelezőim első osztályába „rukkoltat elé“ a rég elmúlt idők megújult emlékezete s azon teljes méltánylat, mivel személyed iránt minden időben s minden körülmények között, viseltetem. Bár mennyire elszakadoztak is azon kötelékek, mik a zempléni glé bához adstringáltak engem; s a rengeteg idő s azon „vita nuova“, melybe léptett e t t ü n k, napontint sűrűdő fátyolt sző fel közöttünk: lelkünkben meg-megvillanak a képek, miket az érdekesség vagy érdek-csata a rokonszenv vagy idegenség ott „meghonosított.“ Azóta — „zum Teufel ist der Spiritus“ s a helyett, hogy magunkon kívül is egy világot akarnánk gyarmatosítani eszméinkkel, örülhetünk, ha van miből minmagunknak „megélnünk“ s a hivesedő alkony mindinkább érezteti, hogy elégedjünk meg, ha kandalonk pislogását fentarthatjuk.

S leveledet nem válaszoltam meg. — Nov. közepén néhány napot töltöttem itt gr. Miko Imre és Weér Farkas, Miskolczig elkísértem s egy kis zivatarban tértem haza, átfázva, hülve, fagyva. Öt hónapig gyötört a mellszaggató hurut. A superint. gyűlésre be kellett mennem féljavult egészséggel; nehogy még úgy találják „némelek“, hogy e nehéz időkben elvonulok — s Miskolczon megáztam s a régi baj visszaszállt. Fejem néhány nap óta derülni kezd, de tudómet e hét hónapi gyöttrés tönkre tette; nem bírok három lépcsőn felmenni vagy lehajlani elfuladás nélkül. — Én meglehetősen elkényeztettem magam, (a mi igényeimet az egészségtől nézi) s mind e teméntelen idő rám nézve veszte van. Ezért nem volt elég akaraterőm még csak egy levél megírását is végrehajtanom.

választás a leghelytelenebb volt. Mert sem a darab meséje, sem zenéje nem olyan, hogy azt egy magyar népszimű ne kárpótolta volna, ami bizton vonzóbb lett volna a közönségre is, miután a színház ez este is üres volt.

A zene estély Schalkháznál, melyben a cs. kir. 5-ik ezred és Mányi Lajos zenekara működött, volt a legélvezetesebb a szórakozásra rendezett mulatságok közt.

Igy telt el a tátra-vidéki tüzoltó szövetség közgyűlése, — s habár Kassának több és kényelmesebb étkező helyisége és utcáját bevilágító gázlámpái vannak, de szíveslátása kisebb és sötétebb az ujhelyinél.

Egy tüzoltó.

Különfelék.

Halottak estéjét az idén is kegyelettel ünnepelte meg városunk keresztény közönsége. Az idő bár kedvezőtlen volt, még is megnépesült a halottak csöndes birodalma; s a ki csak tehetette, elhozta koszoruját szerettei sírjára s gyújtott felette lángot, jelképeül hü emlékezetének.

Elhunyt költőnk Szemere Miklós halálát a Kisfaludytársaság közelébb tartott ülésén az elnök bejelentvén, Tóth Lórinca a költő barátja vállalkozott a szokásos emlékbeszéd megtartására. Ez alkalommal megemlítjük: miszerint Szemere tisztelői mozgalmat indítottak meg szülőházának egy diszes emlékkövel való megjelölésére, miután síremlékének felállítását a család maga fogja eszközölni.

Temetés. Tegnap mult egy hete kísértük örök nyugalomra az élte virágában Budapesten elhunyt és szerettei által szülőföldjére szállított Bernáth Elemérné szül. Dókus Margit drága haimait, az édes atyai háztól. Hogy a megboldogult mennyire közszeretet és becsülésben álló nő volt: semmi sem bizonyítja jobban mint az: hogy végtisztességénél — a kedvezőtlen idő daczara is — oly impozáns néptömeg volt jelen, aminőre Ujhelyben hasonló alkalomnál alig emlékezünk. A megyei és királyi hivatalnoki testület, a honvéd tisztikar, tüzoltóság, ipartestület, s a polgárság zöme valláskülömbőség nélkül jött lerövíni a halott iránti tiszteletét, egyszersmind kifejezést adva mély részvételenek a gyszoló férj, édes atya, testvérek és rokonok iránt, kik vérző szívvel álltak körül, szebbnél szebb koszorúkkal elhalmozott koporsóját elvesztett mindenüknek. A gyszszertartást Fejes István ref. lelkészünk végezte s tartott egy mindenkit megindító szép halotti beszédet, a ref. egyházi énekkar pedig Vagó Gyula tanító személyes vezetése alatt meghato temetési éneket zengett reá. A szertartás végeztével megindult a gyszmenet a ref. temető felé. A koporsót az elhunytnek férje, édes atya s testvérei gyalog kísérték ki, követve a kocsik végtelen sora s a nép ezrei által. A sírnál még egyszer felhangzott a lelkész imája s a halotti ének busáriája mellett, szeretteinek könyüivel megszentelve, letették a koporsót örök nyughelyére.

A „Hegyalja“ nyomorusága. Az ideai szüret-ről még eddig vajmi keveset beszélünk és pedig azért, mert örvendetest nagyító üveggel sem tudtunk benne felfedezni. Azt tudtuk, hogy végtelenül silány borunk lesz, azzal is tisztában voltunk, hogy potom áron fogjuk elvesztegetni, most

Bármí gyéren mutatkozik is alkalom reá, hogy Zemplén szóba jöjjön itt: nem lön elmulasztva, hogy némi tudomással birhassak, azon kevés számú ismerősök hogyszimintlétéről, kiknek emlékezetét e gyors s hosszukerekű sírásó: a lejárt tized, el nem temette. Leveled mindennél inkább mutatja, hogy az „edax rerum“ fogai rajtad kiporlanak s szintoly emlékezeted van az én boldog emlékezetű Tatáromra*), mint oly dolgokra, mik — mint Herculanum és Pompeji — felett egy más világ nehezül.

Üzeneteid közül csak a Tompának szólót adhatám át. Tóth Endrével én összesen kétszer találkozám.

A mi a német ígéretet illeti: én úgy hiszem, hogy a csalódás és felsülés nem a z o n politikai iskola földében terem, mihez én tartozám s tartozni fogok; etiam si omnes, ego non, ez volt, mint tudod, a Montmorencyek devise. Én ép úgy nem várok semmit Bécsből: mint Kiutahiából; hanem épitem tudásomat a történelmi fejlődés logicájára, melynek egymásutánját időnkint meg-megbomlaszthatják forradalmi idétlenségek, reactioi balgaságok, — de m e g s z a k a s z t a n i ? nem, azt nem bírják soha, mig az Isten él, Ő pedig él minörökké, met Ő — az élet?

Tehát téged is jégre birtak vinni e Rákóczy Zsigmond féle versek, a mit leveledben közlész? Csudálkozom. Én első halláskor, irójának szembemondtam: elkésztet vele, hogy nyelvet és élczet két századdal hátra datálhasson előtem.

*) Nagy szelindek kutyájára.

azonban már emiatt sem nagyon busulhatunk, mert a novemberhó 1-én és következő napjain beköszöntött hó és fagy gondoskodott arról, hogy a veszett fejének még nyele se kerüljön meg. A szőlők még jobbra szedetlenek mindenütt s ha még tovább is tart e januári vad idő, alkalmasint szedetlenek is maradnak. Mint egy kandirozott gyümölcs néz most ki a szőlő, bevonva jégkéreggel, s ez által olyan ritka látványt nyújt, aminőre a legöregebb hegyaljai emberek sem emlékeznek. Ha szőlőinket nem csigázta volna el a két hét óta folytonosan tartó eső s ha bogyoja elegendő érett volna, még javára szolgálna e fagy, míg így nemcsak mennyiségileg de minőségileg is kárára lesz. Az óriási vihar, mely e téli scénának kísérője volt, temérdek kárt tett a gyümölcsfákban is; a galyakra fagyott eső nagy teherkép nehezedett rájuk, mely alatt formaliter összerogytak. A vad idő áldozatául estek a vasúti vonalak mentében levő távirda oszlopok is, melyek, különösen a m.-szigeti vonalrészén kidöntve hevernek szanaszét, úgy hogy e miatt még a közlekedés is kizökkent rendes kerékvágásából. szóval: miseria cum — aceto.

Csihi-puhi! Tegnapelőtt reggel a katolikus templom alatti boltok egyikéből 20 zsák életnevet raktak fel két nyomorult gebével ellátott szekérre. Hogy a szegény párak a terhes szekert meg sem bírták mozditani, tanuskodhatik róla azon városi rendőr, aki con amore gyönyörködött erőfeszítéseiken, de tanuskodhatik arról is, hogy a teher és a vonó-erő aránytalanságát, az életkereskedő vezénylete alatt három botozni való botos ember nem az által igyekezett egyensúlyba hozni vagyis inkább az utóbbi által az előbbit legyőzteni: hogy két zsák buzát levegyen a szekérről, de az által: hogy elkezdtek a szegény párakat csépelni az utcán járók méltó megbotrányozására. Ez a skandalum nálunk napirenden van s nincs hatóság se lenn se fenn, a melyik az ily barbarizmust érzékenyen megtorolná, sőt úgy látszik, hogy mint ez esetenél is történt, az állat kínzás itt formaliter rendőri oltalom alatt áll. Mi ugy ezen emberietlen eljárás mint sok más visszaélés és rendtelenség ellen számtalanszor felszólaltunk és sokszor talán érzékenyen is apostropháltuk azok miatt a kapitányi hivatal még utóljára is azon meggyőződésre jutottunk: hogy ez mind hiába való dolog volt es az is marad, ha a szolgabírói hivatal továbbra is szemet huny oly dolgok előtt, melyek a közrendet városunkban lépten nyomon megzavarják, melyeknek orvoslására nézve azonban a jogot magának tartja fenn a nélkül, hogy azt minden egyes esetben tényleg gyakorolná is. Eppen azért maradjunk a törvénynél, mely az idevágó hatáskört kellőleg precizirozza. A közérdek ily Mahomed koporsoja-féle helyzetet mint a mai, nem turhet el. Mi szívesen elviseljük falusias alárendeltségünket, csak rend legyen s a felelősség ne tartson fel magának oly kibúvó ajtókat, amelyekben át kényelmesen elillanhat. Az ily tisztázott helyzetből aztán még azon közvetlen hasznunk is lesz, hogy nem kellend drágapénzen tartanunk két névleges kapitányt 15 kardbajos rendőrrel csak azért, hogy üres titulusokkal palástoljuk el anyagi és szellemi tehetetlenségünket.

Nem mindennapi alak forgolódott a mult heten városunkban, a ki elment Ponczisztól-Pilatushoz por t é k á j á t árulni; fölkereste a kávéházakat, bor- és sörfogyasztó helyeket, szavalt,

Annál inkább kitettél magadért a Széphalmi költeménnyel.***) Ha némely Hárte-jeit (nem tudom ez aesth. műszozt magyarul) elsimítanád, valóban példányszerű leendene. De ritkán figyelmezed meg a foltokat, miket gyakran egy ecsettrántás elsimíthatna. Bár tennéd, hogy verseidet úgy vehetnének már egyszer együtt, mint azt talentomod lehetiténé, neved megkivánná, az úgy megkövetelné. Megbódit már a „profanum vulgus” e szunyogdongása; nekik, a természet vad virágai-nak zene ez; de mi, táblabírák, a művészetben nem ismerünk naturalistaiságot.

Végre: daczára, hogy galant kifejezésed szerint, „emlékezetemhez kepest a leleszi káptalan csak feledékeny gyermek”: sajnálom, hogy kedvező föltevésednek eleget nem tehetek. Tudtomra ugyanis Dobrossy soha Bánkbánról nem szólott a közönség előtt s már a versed alá vetett csillag olvasásakor elámultam állításodon. Egyébiránt engedj meg ha kimondom, hogy e csillagra ott (költemény és e költemény alatt) semmi legközelebb szükség és hely nem vala. A költő beszélhet a kritikusok stb. mellett, ellen, quondam méme; de ha (bár kivételül) megnevez valakit, akkor kilep azon költői burkából, min belül, mint az ördögiedő magus, biztosítva minden támadás ellen. Aztán, ha mégis kedved volt ily literhistoriai confessióval állni elő, hogyan feledhetéd el, hogy azon a téren ez a jelző: ex fructibus cognoscetis cum. S véleményt a látható alapokra építve, hogy az állításod Szemerét par excellence kriti-

szindarabot játszott egymaga, (a mit még soha senki meg nem tett e kerék földön) tánczolt, énekelt, mosolygott, rimbe beszélt; kezében hosszonyelű baltával, melyre gondolatban kétségtelenül reá volt vésvé, hogy „ne bánts a magyart,” kalapjánál árvalányhajjal, szive felett többrendbeli cotillonjegyből konmasszált mind-megannyi érdemjellel. Hát bizony nem más volt ez az excentrikus teremtése az uristennek, mint a nép felkent költője: Hazafi Veral János, kit országszerte ismernek. Ellátogat minden városba, költői szerzeményeit (?) „felülfizetést” elnem fogadva árulja s még az a bámulni való szokása is megvan, hogy a „tisztá jövedelmet” mindig jótékonycélra fordítja. Itt a túzoltó-egylet javára két frtot a szegények javára pedig 1 frtot adott. Furcsa gyerek ez a — Hazafi Veral János.

Meghívás. A nagymihályi dalárda 1881. évi novemberhó 20-án Nagymihályban a „Koshoz” címzett vendéglő termében, saját alapítókéje gyarapítására táncmulatsággal egybekötött dal- és zene-estélyt rendez, melyre a műpártoló közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté pontban 7 órakor. Beléptidj 1 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Beléptijegyek előre válthatók: Bucsinzky Lajos és Füzely Gyula urak kereskedéseiben és estve a pénztárnál. — Vidéki vendégek részére előleges bejelentés esetében — mely Görgey Géza egyleti titkár urhoz intézendő — szállásokról gondoskodva leend.

Az „Imre” vásár igen csehül ütött ki, még egy középszerű hetivásár is többet ér nála. Az iszonyu kurnyavicza, mely napokon át dühöngött, utjába állott a máskor különben népes „Imre vásárnak.” Marhát a világért sem lehetett látni, egytől-egyig megfagyhatott volna, mert a havas-jeges eső legnagyobb ellensége a szarvasmarhá-nak; a helybeli iparosok, kereskedők, felé sem néztek a vásárnak, egy-két sátor buslakodott ugyan a „Heckén” félre vágott kalappal, min a vihar jókat-jókat rántott, de ide is csak fél-óránként vetődött egy-egy vevő. Idegen iparos, kereskedő is megakadt egy-kettő; de ezek se bánták volna, ha ez idén az „Imre” vásár véletlenségből kimarad a — kalendáriumból. Bizony-bizony olyan idő járt néhány napig — két-három nap óta pedig téli kemény hideg van — aminőt elég egy félévadban egyszer látni.

Ismét a rendőrség. Nem célunk, hogy folytonosan szellőztessük az olyan dolgokat, melyek nem illenek be a rend és tisztaság keretébe, mert régi elv, hogy a kit minden nap ütnek, utóljára nem is jól esik neki, ha a szokott időben el nem pahlójják; azonban ha szétnézünk jobbra-balra; mindennut találunk olyan rendtelenes dolgokra, melynek a nagy közönség érdekében nem lehet elhallgatnunk. Magában véve csekélységnek látszik, hogy egy-egy szűk utcában, hol véletlenül életkereskedők laknak s ebből kifolyólag élet-lerakás is történik, 8-10 szekér egyik a másiknak a hátán áll; de rendőri szempontból ez túrheterlen. Avagy annak tegyük-e ki magunkat vagy esetleg azt az 5-6 éves iskolába siető gyereket, hogy a ló con-amore agyon rugja, vagy az okör agyon döfje? Már pedig ez igen könnyen megtörténhetik hogy többet ne mondjunk — akár a Deutsch Herman (vis-a-vis Ördög ügyvéd) háza akár a távirda hivatal mellett elvonuló keskeny utcában, hol hetivásárok alkalmával sokszor a szekerek miatt mester-

ku snak? Ó nagy olvasottságu aestheticai érzékkel bíró kapacitás: de mentsen isten, hogy a kritika a úgy kezeltesék, miként azt ő akár Czinke, akár Bohógyi, akár Bajza (Muzárium, új folyam), akár Vörösmarty („Kis leány baja”), akár Eötvös („Karthausi,” „Bucusu”), etc. etc. irányában gyakorolta.

Valóban, te a sajtóhírák Acteonja vagy. Az ember kísértetbe jönne valódi „Verhángniss”-nek venni e téreni kiváló, páratlan szerencsétlenségedet. Egy időben úgy hallám, hogy verseidet Miskolczon akarod nyomtatni. Ha csakugyan: úgy legalább a correcturára legyen gondod.

Szép volna, ha e tájt meglepnéd.*) Patak-ról az csak egy ugrás. Én nem fogok oda menni; szükség nincs reám; számot szaporítani rest vagyok; dictionári? olcsó koszoru, még csak risicóval sem jár.

Látod, hogy „Jeróvtam tartozásomat.” — Kandót szívesen üdvözlöm, veled együtt.

Kazinczy Gábor.

Olvasd-e te azon memorandumokat, miket szegény Pálffy János megkezdett? Erdélyinél voltak letéve. Nem tartotta-e meg másolatban? Igen szeretném, ha a pataki ünnepről értesítenél; azt a részét érve, mit a lapok xylogra-phálni nem fognak.

*) Már csak azért is, hogy lásd nem csak énnek, hanem — a mit „Jehetetlenek” gondolom valaha — kö-pasznak. — Vigasztalás.

ség keresztül hatolni. Ha ilyen szekér-torlódás-lát a rendőrség kötelessége minden alkalomma — szétutni.

A szőlészeti kiállítás alkalmából egyik-másik lap érdekesen festi az ujhelyi mizeriákat. A többek közt azt A. K. K. csak így emlékezik meg rólunk: „S.-a.-Ujhely még mindig a régi, magával jötttehetetlen városka. Nincs semmi jel, mely az utasnak irányt adna az indóházánál: merre fekszik hajdan dicső Zemplénvármegyének székvárosa. A városba vezető úton sehol egy méca. Az utasok isten kegyelmére bízzák magukat. A városban is a rosszul égő s egymástól kilometyreire eső lámpák csak arra valók, hogy a boltfeltörőknek jelül szolgáljanak. A város vendéglői és kocsmái kritikán alóliak.” Nevezett lap csak a vendégszeretetet találta nálunk kifogástalannak s az Illasevics konyháját, melyen két frtért olyan ebéd került az asztalra, a minőt Kassán ötért sem produkálnának. Hát bizony Ujhelyt nem igen nevezhetjük még mai napság sem a haladás — országának; azt azonban mi ujhelyiek, a kik nap nap mellett látjuk, hogy mi történik, mi nem, mégis csak elmondhatjuk, hogy némi-némi tekintetben valahogy csak megyünk — előre s a közel jövőben tisztességes vendéglők is lesz. Hanem az már csakugyan szent igaz, hogy estve az indóháztól bejutni a városba: kétségbeejtő munka s az ember az eszeveszetteen hajtó fiákkeresre bizva magát, valóban életével játszik, s csuda hogy balesetek, nem történnek. A városba vezető utra okvetlenül több lámpa kellene.

CSARNOK.

A szép szülője.

[Megnyitól felotvasta az 1881/-ik tanév elején a s.-a.-ujhelyi rk. nagy-gymnasiumban.]

Kovács János,
igazgató.

Ha mindig és mindenütt szép a munkásság, rút a tétlenség összes ágaival; tétlen, hanyag pedig mind az a tanuló, a ki szigorú kötelességét nem teljesíti, azért mondja Phaedrus: „Nisi utile est, quod facimus, stulta est contentio” vagyis a tanulóknak minden munkássága, a mi kötelességének rovására történik, hiha és ferdesség: mindent a maga idejében tegyetek tehát; mert Ovid szerint is: „Quod prodest, noctesque, diesque revolvere libros, Si facienda fugis, si fugienda facis?” Vagyis: mit használ, ha éjt, napot töltesz is a könyvek forgatásával, ha azt kerüld, a mit tenned és azt cselekszed, a mit kerülnöd kellene.

Mindig azt kell okosan tennünk, a mi hasznunkra válik; a tanulóknak legdusabb hasznát hajt a szorgalom, már azért is kerülnie kell a lomhaságot, mely, a mellett, hogy meggyalázó, rút is. Azután meg „Raro doctus erit, qui semper ludere quaerit” mondja már régen a latin; más helyen meg ugyanaz evvel a nyilatkozattal óv a kötelmek hü teljesítésére: „Per pisces et aves multi periere scholares;” a mi annyit jelent szeretett növendékek, hogy ritkán lesz művelt ember az olyan ifjúból, ki mindig csak szórakozik, a ki csak játszik. halász, madarász vagy egyébbe tölti el a tanulási időt.

Nem akarom én e figyelmeztető szavakkal azt mondani, hogy a tanuló ne játszó; ne mulasson mindegyikötök, de csak akkor, mikor ráér.

Jut az okos beosztás által mindenre idő, csak renndhez szokjatok s azt megtartsátok.

Játszva azonban ritkán, vagy soha sem gyűjthetni kincseket, míg a gondosság, a mindenkit ékesítő szorgalom mindenkor kincscsel rakottan várja és látja hü barátait. Hogy ez áll, igaz; mert először is oly nemességgel áld meg benneket, melyről már Juvenalis azt mondja, hogy egyedüli nemesség, ez pedig más nem lehet, mint az önel-szántságunk és törekvésünk által szerzett erény: „Nobilitas sola est atque unica virtus.”

(Folyt. köv.)

Nyiltér.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős. —

Bucusu-szó.

Mindazon tisztelt barátaim és ismerőim, kikől innen Szathmárra történt átköltözésem alkalmával személyes bucsut nem vehettem, fogadják a legszívesebben tiszteletem kifejezését; tartsanak meg szives emlékekben, valamint én mindenkor hálával fogok megemlékezni a körükben töltött jó időkre.

S.-a.-Ujhely, 1881. oct. 31.

Pirkler József.

Szerkesztői üzenetek.

B. F. S.-a.-Ujhely. Versük és legközelebbi alakjuk. **F. J. Veral** kritikán alóliak.

*) Kazinczy Ferencz székelyen tanítványok. Sz. M.

azonban már emiatt sem nagyon busulhatunk, mert a novemberhó 1-én és következő napjain beköszöntött hó és fagy gondoskodott arról, hogy a veszett fejének még nyele se kerüljön meg. A szőlők még jobbra szedetlenek mindenütt s ha még tovább is tart e januári vad idő, alkalmasint szedetlenek is maradnak. Mint egy kandirozott gyümölcs néz most ki a szőlő, bevonva jégkéreggel, s ez által olyan ritka látványt nyújt, amire a legöregebb hegyaljai emberek sem emlékeznek. Ha szőlőinket nem csigázta volna el a két hét óta folytonosan tartó eső s ha bogyoja elegendő érett volna, még javára szolgálna e fagy, míg így nemcsak mennyiségileg de minőségileg is kárára lesz. Az óriási vihar, mely e téli scéának kísérője volt, temérdek kárt tett a gyümölcsfákban is; a galyakra fagyott eső nagy teherkép nehezedett rájuk, mely alatt formaliter összerogytak. A vad idő áldozatául ezek a vasúti vonalak mentében levő távirda oszlopok is, melyek, különösen a m.-szigeti vonalrészen kidöntve hevernek szanaszét, úgy hogy e miatt még a közlekedés is kizökkent rendes kerékvágásából. szóval: miseria cum — aceto.

Csihi-puhi! Tegnapelőtt reggel a katolikus templom alatti boltok egyikéből 20 zsák életnevet raktak fel két nyomorult gebével ellátott szekérre. Hogy a szegény párak a terhes szekeret meg sem bírták mozditani, tanuskodhatik róla azon városi rendőr, aki con amore gyönyörködött erőfeszítéseiken, de tanuskodhatik arról is, hogy a teher és a vonó-erő aránytalanságát, az életkereskedő vezénylete alatt három botozni való botos ember nem az által igyekezett egyensúlyba hozni vagyis inkább az utóbbi által az előbbit legyőzteni: hogy két zsák buzát levegyen a szekérről, de az által: hogy elkezdtek a szegény párakat csépelni az utcán járok méltó megbotráncolására. Ez a skandalum nálunk napirenden van s nincs hatóság se lenn se fenn, a melyik az ily barbarizmust érzékenyen megtörölné, sőt úgy látszik, hogy mint ez esetben is történt, az állat kínzás itt formaliter rendőri oltalom alatt áll. Mi ugy ezen emberietlen eljárás mint sok más vizsgálás és rendtelenség ellen számtalanszor felszólaltunk és sokszor talán érzékenyen is apostropháltuk azok miatt a kapitányi hivatal még utóbbára is azon meggyőződésre jutottunk: hogy ez mind hiába való dolog volt es az is marad, ha a szolgabírói hivatal továbbra is szemet huny oly dolgok előtt, melyek a közrendet városunkban lépten nyomon megzavarják, melyeknek orvoslására nézve azonban a jogot magának tartja fenn a nélkül, hogy azt minden egyes esetben tényleg gyakorolná is. Éppen azért maradjunk a törvényről, mely az idevágó hatáskört kellőleg preczizirozza. A közérdek ily Mahomed koporsoja-féle helyzetet mint a mai, nem tűrhet el. Mi szívesen elvisejük falusias alárendeltetésünket, csak rend legyen s a felelősség ne tartson fel magának oly kibuvó ajtókat, amelyeknek át kényelmesen elillanhat. Az ily tisztázott helyzetből aztán még azon közvetlen hasznunk is lesz, hogy nem kellend drágapénzen tartanunk két névleges kapitányt 15 kardbojtos rendőrrel csak azért, hogy üres titulusokkal palástoljuk el anyagi és szellemi tehetlenségünket.

Nem mindennapi alak forgolódott a mult héten városunkban, a ki elment Ponczustól-Pilátushoz portékáját árulni; fölkereste a kávéházakat, bor- és sörfogyasztó helyeket, szavalt,

Annál inkább kitettél magadért a Széphalmi költeménnyel.***) Ha némely Hártejeit (nem tudom ez aesth. műszót magyarul) elsimítanád, valóban példányszerű leendene. De ritkán figyelmezed meg a foltokat, miket gyakran egy ecsetrántás elsimíthatna. Bár tennéd, hogy verseidet úgy vehetnénk már egyszer együtt, mint azt talentomod lehetnéne, neved megkivánná, az ügy megkövetelné. Megbódit már a „profanum vulgus” e szunyogdongása; nekik, a természet vad virágai-nak zene ez; de mi, táblalabirák, a művészetben nem ismerünk naturalistáságot.

Vége: daczára, hogy galant kifejezésed szerint, „emlékezetemhez kepest a leleszi káptalan csak feledékeny gyermek”: sajnálom, hogy kedvező föltevésednek eleget nem tehetek. Tudtomra ugyanis Dobrossy soha Bánkbánról nem szólott a közönség előtt s már a versed alá vetett csillag olvasásakor elámultam állításodon. Egyébiránt engedj meg ha kimondom, hogy e csillagra ott (költemény és e költemény alatt) semmi legkisebb szükség és hely nem vala. A költő beszélhet a kritikusok stb. mellett, ellen, quand mème; de ha (bár kivételül) megnevez valakit, akkor kilép azon költői büvkörből, min belül, mint az ördögidéző magus, bizonyos minden támadás ellen. Aztán, ha mégis kedved volt ily literhistoriai confessióval állni elő, hogyan feledheted el, hogy azon a téren ez a jelszó: ex fructibus cognoscetis eum. S véleményed a látható alapokra, építve, hogyan állíthatád Szemerét par excellence kriti-

szindarabot játszott egymaga, (a mit még soha senki meg nem tett e kerek földön) tánczolt, énekelt, mosolygott, rimbe beszélt; kezében hosszonyelű baltával, melyre gondolatban kétségtelenül reá volt vésve, hogy „ne bántsd a magyart.” kalapjánál árvalányhajjal, szíve felett többrendbeli cotillonjegyből kommasszált mindmennyi érdemjellel. Hát bizony nem más volt ez az excentrikus teremtese az uristennek, mint a nép felkent költője: Hazafi Verai János, kit országszerte ismernek. Ellátogat minden városba, költői szerzeményeit (?) „felülfizetést” elnem fogadva árulja s még az a bámulni való szokása is megvan, hogy a „tisza jövedelmet” mindig jótékonyczérra fordítja. Itt a tüzoltó-egyet javára két frtot a szegények javára pedig 1 frtot adott. Furcsa gyerek ez a — Hazafi Verai János.

Meghívás. A nagymihályi dalárda 1881. évi novemberhó 20-án Nagymihályban a „Koshoz” címzett vendéglő termében, saját alaptökeje gyarapítására tánczmulatsággal egybekötött dal- és zene-estélyt rendez, melyre a műpártoló közönséget tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté pontban 7 órakor. Beléptidij 1 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Beléptijegyek előre válthatók: Bucsinzky Lajos és Füzely Gyula urak kereskedéseiben és estve a pénztárnál. — Vidéki vendégek részére előleges bejelentés esetében — mely Görgey Géza egyleti titkár urhoz intézendő — szállásokról gondoskodva leend.

Az „Imre” vásár igen csehül ütött ki, még egy középszerű hetivásár is többet ér nála. Az iszonyu kurnyavicza, mely napokon át dühöngött, utjába állott a máskor különben népes „Imre vásárnak.” Marhát a viláért sem lehetett látni, egytől-egyig megfagyhatott volna, mert a havasjéges eső legnagyobb ellensége a szarvasmarháknak; a helybeli iparosok, kereskedők, felé sem néztek a vásárnak, egy-két sátor buslakodott ugyan a „Hecskén” félre vágott kalappal, min a vihar jókat-jókat rántott, de ide is csak félóránként vetődött egy-egy vevő. Idegen iparos, kereskedő is megakadt egy-kettő; de ezek se bánták volna, ha ez idén az „Imre” vásár véletlenségből kimarad a — kalendáriumból. Bizonybizonny olyan idő járt néhány napig — két-három nap óta pedig téli kemény hideg van — aminőt elég egy félszázadban egyszer látni.

Ismét a rendőrség. Nem célunk, hogy folytonosan szellőztessük az olyan dolgokat, melyek nem illenek be a rend és tisztaság keretébe, mert régi elv, hogy a kit minden nap ütnek, utóbbára nem is jól esik neki, ha a szokott időben el nem paholják; azonban ha szétnézünk jobbra-balra; mindennütt találunk olyan rendellenes dolgokra, melyeket a nagy közönség érdekében nem lehet elhallgatnunk. Magában véve csekélységnek látszik, hogy egy-egy szűk utcában, hol véletlenül életkereskedők laknak s ebből kifolyólag élet-lerakás is történik, 8-10 szekér egyik a másiknak a hátán áll; de rendőri szempontból ez tűrhetetlen. Avagy annak tegyük-e ki magunkat vagy esetleg azt az 5-6 éves iskolába siető gyereket, hogy a ló con-amore agyon rugja, vagy az ökör agyon döfje? Már pedig ez igen könnyen megtörténhetik hogy többet ne mondjunk — akár a Deutsch Herman (vis-a-vis Ördög ügyvéd) háza akár a távirda hivatal mellett elvonuló keskeny utcában, hol hetivásárok alkalmával sokszor a szekerek miatt mester-

ku snak? Ő nagy olvasottságu aestheticai érzékkel bíró capacitás: de meintsen isten, hogy a kritika ugy kezeltesék, miként azt ő akár Czinke, akár Bohógyi, akár Bajza (Muzáron, új folyam), akár Vörösmarty („Kis leány baja”), akár Eötvös („Karthaus”, „Bucusu”), etc. etc. irányában gyakorolta.

Valóban, te a sajtóhibák Acteonja vagy. Az ember kísértetbe jönne valódi „Verhängnis”-nek venni e téreni kiváló, páratlan szerencsétlenségedet. Egy időben ugy hallám, hogy verseidet Miskolczon akarod nyomtatni. Ha csakugyan: ugy legalább a correcturára legyen gondod.

Szép volna, ha e tájt meglepnéd.*) Patakról az csak egy ugrás. Én nem fogok oda menni; szükség nincs reám; számat szaporítani rest vagyok; dictiózni? olcsó koszoru, még csak risicóval sem jár.

Látod, hogy „leróvtam tartozásomat.” — Kandót szívesen üdvözlöm, veled együtt.

Kazinczy Gábor.

Olvastad-e te azon memorandumokat, miket szegény Pálffy János megkezdett? Erdélyinél voltak letéve. Nem tartotta-e meg másolatban?

Igen szeretném, ha a pataki ünnepről értesitenél; azt a részét érte, mit a lapok xylographálni nem fognak.

*) Már csak azért is, hogy láss nem csak őznek, hanem — a mit „lehetlenségnek” gondoltam valaha — kópasznak. — Vigasztalás.

ség keresztül hatolni. Ha ilyen szekér-torlódsá lát a rendőrség kötelessége minden alkalomma — szétütni.

A szőlészeti kiállítás alkalmából egyik-másik lap érdekesen festi az ujhelyi mizeriákat. A többek közt azt A. K. K. csak így emlékezik meg rólunk: „S.-a.-Ujhely még mindig a régi, magával jöttehetetlen városka. Nincs semmi jel, mely az utasnak irányt adna az indóháznál: merre fekszik hajdan dicső Zemplénum megyének székvárosa. A városba vezető uton sehol egy mécs. Az utasok isten kegyelmére bízzák magukat. A városban is a rosszul égő s egymástól kilométernyire eső lámpák csak arra valók, hogy a boltfeltörőknek jelül szolgáljanak. A város vendéglői és korcsmai kritikán alóliak.” Nevezett lap csak a vendégszeretetet találta nálunk kifogástalannak s az Illasevics konyháját, melyen két frtért olyan ebéd került az asztalra, a minőt Kassán ötért sem produkálnának. Hát bizony Ujhelyt nem igen nevezhetjük még mai napság sem a haladás — országának; azt azonban mi ujhelyiek, a kik nap nap mellett látjuk, hogy mi történik, mi nem, mégis csak elmondhatjuk, hogy némi-némi tekintetben valahogy csak megyünk — előre s a közel jövőben tisztességes vendéglők is lesz. Hanem az már csakugyan szent igaz, hogy estve az indóháztól bejutni a városba: kétségbeesztő munka s az ember az eszeveszetten hajtó fiákkeresre bizva magát, valóban életével játszik, s csuda hogy balesetek, nem történnek. A városba vezető utra okvetlenül több lámpa kellene.

CSARNOK.

A szép szülője.

[Megnyitoul felotvasta az 1881/-ik tanév elején a s.-a.-ujhelyi rk. nagy-gymnasiumban.]

Kovács János,
igazgató.

Ha mindig és mindenütt szép a munkásság, rút a tétlenség összes ágaival; tétlen, hanyag pedig mind az a tanuló, a ki szigorú kötelességét nem teljesíti, azért mondja Phaedrus: „Nisi utile est, quod facimus, stulta est contentio.” vagyis a tanulóknak minden munkássága, a mi kötelességének rovására történik, hiha és ferdeség: miudent a maga idejében tegyetek tehát; mert Ovid szerint is: „Quod prodest, noctesque, diesque revolvere libros, Si facienda fugis, si fugienda facis.” Vagyis: mit használ, ha éjt, napot töltesz is a könyvek forgatásával, ha azt kerülsz, a mit tenned és azt cselekszed, a mit kerülnöd kellene.

Mindig azt kell okosan tennünk, a mi hasznunkra válik; a tanulóknak legdusabb hasznót hajt a szorgalom, már azért is kerülnie kell a lomhaságot, mely, a mellett, hogy meggyalázó, rut is. Azután meg „Raro doctus erit, qui semper ludere quaerit” mondja már régen a latin; más helyen meg ugyanaz evvel a nyilatkozattal óv a kötetmek hü teljesítésére: „Per pisces et aves multi periere scholares;” a mi annyit jelent szeretett növendékek, hogy ritkán lesz művelt ember az olyan ifjúból, ki mindig csak szórakozik, a ki csak játszik. halász, madarász vagy egyébekkel tölti el a tanulási időt.

Nem akarom én e figyelmeztető szavakkal azt mondani, hogy a tanuló ne játszó; ne mulasson mindegyikötök, de csak akkor, mikor ráér.

Jut az okos beosztás által mindenre idő, csak renndhez szokjatok s azt megtartsátok.

Játszva azonban ritkán, vagy soha sem gyűjthetni kincseket, míg a gondosság, a mindenkit ékesítő szorgalom mindenkor kincscsel rakottan várja és látja hü barátait. Hogy ez áll, igaz; mert először is oly nemességgel áld meg benneteket, melyről már Juvenalis azt mondja, hogy egyedüli nemesség, ez pedig más nem lehet, mint az önelcszántságunk és törekvésünk által szerzett erény: „Nobilitas sola est atque unica virtus.” (Folyt. köv.)

Nyilttér.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős. —

Bucusu-szó.

Mindazon tisztelt barátaim és ismerőim, kiktől innen Szathmárra történt átköltözésem alkalmával személyes bucsut nem vehettem, fogadják a legszívelebb tiszteletem kifejezését; tartanak meg szives emlékekben, valamint én mindenkor hálával fogok megemlékezni a körükben töltött jó időkre.

S.-a.-Ujhely, 1881. oct. 31.

Pirkler József.

Szerkesztői üzenetek.

B. F. S.-a.-Ujhely. Vettük és legközelebb adandjuk. **F. J.** Versei kritikán alóliak.

Vasúti menetrend

a magyar éjszakai vasúti vonal sátoralja-ujhelyi indóházánál.

Érvényes 1880. októberhő 15-től.

A vonat	Reggel		Este	
	indul	érkezik	indul	érkezik
	óra perc	óra perc	óra perc	óra perc
Budapest felé	9 31	—	7 32	—
Budapestről S.-a.-Ujhelybe	—	6 37	—	6 34
Csap felé	7 07	—	7 42	—
Csap felől	—	8 08	—	6 58
S.-a.-Ujhelyből Kassára .	9 06	—	7 18	—
Kassáról S.-a.-Ujhelybe .	—	6 48	—	7 17
Gácsország felé	6 49	—	—	—
Gácsország felől	—	9 05	—	—
Petreszelyem vonat Kassára minden szerdán és szombaton	3 24	—	—	—

Üzleti tudósítás.

Hivatalos piaczi árkimutatás.
1881. november 4-én.

				frt.	kr.
Buza	100 klg.	sulyu	1 hect.	11	50
Gabona	100			7	40
Árpa	100			7	—
Zab	100			6	40
Kukoricza	100			7	—
Burgonya	100			2	40
Borsó	100			16	—
Lenese	100			12	—
Paszuly	100			9	50
Köl. kása	100			12	—
Vaj	1 liter.			—	84
Szesz				—	42
Marhahus	1 klg.			—	44
Szalona uj				—	80
Sertés-zsir				—	85
Széna	méter mázsa			2	—
Alom szalma				—	80

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos

BORUTHELEMÉR.

Főmunkatárs: FARKAS BERTALAN.

1214. szám.

Hirdetmény.

A közmunka és közlekedésügyi magyar királyi nagyméltóságu ministerium e folyó évi októberhő 14-én kelt 31425 számú kegyes intézvényével a magyar északkeleti vasúttársulat kérelmére a szerencs-ujhelyi vonalom a bodrogolasi határban állítandó hóvéd-gátakra szükséges terület kisajátítását elrendelvé, az eljárás B.-Olaszi község-házához e folyó novemberhő 23-ának délelőtti 10 órájára kitűzetett; a miről is az érdekelt felek azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy a kiküldött bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett — az érdekelt fél netaláni elmaradása esetén is, érdemileg határozand.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1881. nov. 1.

főispán mint a közg. biz. elnöke helyett
Matolai Etele
alispán.

Hirdetmények.

Dr. Göllis általános étekpora,

mely az emésztésre és vértisztításra, a test táplálására és erősítésére nézve hatásában utol nem érte. Naponta két (kétzer) és hosszabb ideig folytonosan használva, meggyógyít sok, még a legmakacsabb betegségeket is, minők: emésztési gyöngeség, gyomorégés, a hashérsz todulása, a belek terpedtsége, tagok erőtlensége minden nemű aranyeres bajok, görvények, golyva, sápkór, sárgaság, minden idült bőrkütegek, időségi főfájás, gúliszta és kókor, nyálkasság stb.; egyedül gyökeres gyógyszer a meggyógyított járványos köszvény, gúmd és tene ellen. Az asványvizek használatánál e szer nagy szolgáltatást nyújt azoknak ivás előtt, mint ivás közben: kiváltkép mint utógyógy ajánlatik.

Ára egy nagy skatulyának 1 frt 26 kr., egy kisebbnek 84 kr. Ovakodni kell a hamisított szertől, mely vagy nem használ, vagy éppen árt.

Kapható: **Kormos Armin** üzletében, S.-a.-Ujhelyen.

500 aranyat

fizetek annak, aki egy 35 krajczeros üveg

Kothe féle fogviz

használat után valaha ismét fogfájást kap, vagy a kinek szája rossz szaga lesz.

Kothe fogszeplítője

(fogpor), mely a fogviz után használva, a legfréketébb fogakat tiszta fehérre változtatja.

Kothe János György.

Kapható Sátoralja-Ujhelyben **KORMOS ARMIN** előbb **Deutsch Jozsef** kereskedésében.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulóul azonnal felvétetik.

IO—IO

Hirdetmény.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

mindazon zálogtárgyakat, melyek

folyó évi augusztushó 1-ig ki nem váltattak,

ugyancsak **f. évi november 13-án d. u. 2 órakor**

az intézet helyiségében, Kazinczy-utcza, gróf Andrássy-féle házban,

hiteles közeg jelenlétében

nyilvánosan elárverelni fogja.

➡ Árverés alá kerül: állam- és értékpapir, arany- és ezüst-ékszer, gyöngy, óra stb. stb.

Sátoralja-Ujhely, 1881. évi október 16-án.

Az igazgatóság.